Länsstyrelsen Östergötland

Remiss över avgränsningssamråd gällande anläggningsplan med miljökonsekvensbeskrivning för kärntekniska anläggningar, Målma, Valdemarsviks kommun, Östergötland

Ert dnr: 8089-2026

Länsstyrelsen Kalmar län lämnar följande synpunkter:

Länsstyrelsen lämnar synpunkter utifrån allmänna intressen och generellt som grannlän och kärnkraftslän.

Ställningstagande till lämpligheten av en etablering ska ske tidigt och utifrån ett översiktligt underlag och förutsättningar. Länsstyrelsen anser att för ett sådant beslut ska kunna få en legitimitet i den fortsatta hanteringen behöver underlaget preciseras. Det behövs för att kunna göra en avvägning gentemot de olika intressen som ska bevakas. Det är dock inte tydligt i lagtexten och förarbetena till densamma vilken detaljeringsgrad underlaget behöver ha.

Underlaget ska kunna vara en grund för ett godkännande som är bindande för regeringen och det ska också vara så detaljerat så att de kan ligga till grund för kommunens ställningstagande kring vetofrågan. Eftersom det i aktuellt fall inte är bestämt reaktortyp eller förutsättningar för drift är det svårt att fullt ut beskriva konsekvenserna. Det är då bra om det i stället kan redovisas ett tydligt som illustrerar den största påverkan i såväl yta som konsekvens.

Sakligt innehåll

- Det bör framgå av anläggningsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen på vilket sätt val av reaktortyp påverkar verksamhetens mark- och vattenanspråk. Ytbehov

för respektive reaktortyp bör framgå tillsammans med anläggningsdelar och stödfunktioner för hela drifttiden. Anläggningsplanen och miljökonsekvensbeskrivningen bör även innefatta:

  - Ytbehov för kort- och medelaktivt avfall (LILW) som behöver samlas in och hanteras på anläggningsområdet innan det överförs till godkänt slutförvar. Baserat på driftdata från nordiska kärnkraftverk uppskattas projektet generera cirka 120–180 m^3 LILW per år.

  - Ytbehov för använt kärnbränsle. Det anges att det uppkommer cirka 30-50 ton använt bränsle per år. Mellanlagringen på plats kan ske i så kallade torrkärl, som kan rymma omkring 10-15 ton använt kärnbränsle. Utifrån de potentiella reaktortyperna behöver hanteringen och lagringen av använt kärnbränsle redogöras. Beskriv tydligare vad denna hantering och lagring innebär för byggnader och system på plats ytmässigt och logistiskt för hela verksamhetstiden.

- Planområdet är kuperat och plushöjderna varierar mellan 0-40 meter över havet. För att det ska vara möjligt att etablera kärnkraft kan de bergiga delområdena delvis behöva sprängas bort och planas ut. Kraftverksbyggnaderna kommer troligen uppföras med bergförankrade fundament av säkerhetsskäl, vilket gör att de lägre områdena med glacial lera troligen inte är lämpade. En risk till följd av sprängningarna, inklusive undersprängning, blir att grundvattenrörelserna i området påverkas. Det behövs en geohydrologisk utredning för beskriva etableringens påverkan på grundvattentillgång och grundvattnets rörelser i området. För att detta ska vara ändamålsenligt behövs en grovplanering av hur man tänker sig att området ska användas/bebyggas, det vill säga ungefär var verken ska placeras och var kringverksamhet ska vara. En förändrad markanvändning, förändrade plushöjder inom området samt förändrad grund- och ytvattenrörelser kan komma att påverka naturvärden och markavvattningsintressen såväl inom som utanför verksamhetsområdet.

Den största miljöpåverkan är sannolikt kopplad till kylning av kondensorsystemen. Det anges att en reaktor i den storlek som planeras kan kräva ett kylvattenflöde om 10-15 m^3/s, vilket innebär ett totalt uttag om 60-90 m^3/s vid maximal drift. Dock är det oklart om det kan bli en eller flera intags- och utsläppskassuner. Temperaturhöjningen över verksamheten beräknas bli runt 10 grader Celsius. Vid OKG, Simpevarp är de tillåtna uttaget 115 m^3/s fördelat på två intag. Det är stora flöden som används och kan påverka de lokala vattenförekomsterna, skärgårdsarkipelagen och skyddade naturområden. Planen och miljökonsekvensbeskrivningen behöver kompletteras med:

  - Hur utsläppet av uppvärmt kylvatten påverkar aktuellt ekosystem och primärproduktionen på plats samt vilka följdverkningar detta får på t.ex. fisk, sjö- och rovfågel, vattenlevande ryggradsdjur (som tumlare och utter). Grunda områden med större artrikedom är ofta mer känsliga för påverkan.

  - Beskrivning av påverkan på fiskeintresset till följd av det fiskeförbud som troligen kommer kring utsläppspunkten från uppvärmt kylvatten.

  - Eventuella förutsättningar för att anlägga djupvattenintag inom området för att säkerställa en säkrare energiproduktion och minskad miljöpåverkan än om enbart ytvatten används. Möjligheter för detta bör beskrivas inför en samlad bedömning.

- Det framgår att det inte är möjligt att ansluta till kommunal vattenförsörjning vilket gör att verksamheten behöva ordna egen färskvattenförsörjning. De senaste årtiondets torrperioder har visat att dricksvattentillgången är begränsad och ansträngd i sydöstra Sverige. Hur denna vattenförsörjning ska kunna säkerställas behöver beskrivas.

- På grund av att exploateringsområdet ligger i en vik och med naturliga bergsformationer med höjder om 25–40 meter i omgivningen bedöms att det främst är kulturmiljön i Östergötland som påverkas. I miljökonsekvensbeskrivningen

behöver påverkan gentemot riksintressen, den bebyggda miljön och kulturlandskapet i övrigt utredas.

- Underlag för bedömning utifrån riksintresset för friluftsliv och den nya formuleringen avseende exploatering längs kusten behöver kompletteras.

Geografisk/tidsmässig avgränsning

- Planen omfattar ett stort område, cirka 1300 hektar. Detta innebär att det troligen kommer uppstå motstående intressen i området. Det anges att det pågår en process för att avstycka en mindre del av fastigheten. Det är oklart vad denna avgränsning innebär för anläggningsplanens omfattning. Det hade varit en fördel om sökanden kunde belysa detta mer, i synnerhet eftersom flera riksintressen berörs.

- Utgångspunkten för en strategisk bedömning behöver vara en maximal etablering, det vill säga att behov av markytor för de anläggningar som kan behövas beskrivs tydligare för hela projektet. Det är bra om ansökan kan illustreras med en principiell utformning och en redovisning av hur höga byggnaderna kan bli. En beskrivning bör även göras av reaktorhallar, kyltorn etc. samt på vilka höjder/lågpunkter i landskapet man kommer bygga. Det bör också framgå hur synligheten blir i förhållande till skyddsvärden i berörda riksintressen.

- Eventuellt kommer en hamn att anläggas, en ro-ro kaj för angöring av fartyg och transport av komponenter. Beroende var ett sådant hamnläge lokaliseras kan angöringsområdet beröra flera riksintressen. Förutsättningar för etablering av hamn bör beskrivas tillsammans med påverkan på strandskyddet.

- De områden som kan komma att omfattas av tillträdesförbud behöver beskrivas, utifrån de olika platser för etablering som bedöms möjliga.

- En etablering kommer innebära förändrade risker och ett ökat behov av beredskapsresurser. Planarbetet behöver belysa en samlad riskbild och bör belysa hur befintliga beredskapssystem kan behöva anpassas och dimensioneras

för den tillkommande verksamheten. Det berör beredskapszoner, varningssystem, planering, kompetens och samverkansstrukturer för att hantera en kärnteknisk olycka. God framkomlighet genom korrekt dimensionerade vägar och oavbruten tillgänglighet av dessa är grundläggande förutsättningar för effektiv och säker utrymning.

Alternativa utformningar och infrastruktur

- I ansökan beskrivs behov av nya vägar och förstärkning av befintliga vägar. Etableringen innefattar också olika ledningsdragningar, energiförsörjning och anordnande av vatten och avlopp. Sådana infrastrukturella åtgärder som innefattar andra aktörer och som kan innebära kostnader för andra aktörer. De kan också innebära samordningsvinster för samhället lokalt och regionalt. En möjlighet som nämns är att leverans av fjärrvärme från anläggningen skulle kunna medföra nytta för kommunen. Detta bör exemplifieras mer i miljökonsekvensbeskrivningen så att det blir tydligare att bedöma fördelar och nackdelar med etableringen på denna plats.

Bakgrundsinformation

ReFirm Målma AB har ansökt om regeringens godkännande av kärnteknisk anläggning i enlighet med lagen om regeringens godkännande av kärntekniska anläggningar (2026:585) vid Målma i Valdemarsviks kommun i Östergötlands län. Ansökan har skickats på samråd genom Länsstyrelsen Östergötland, Samrådet avser omfattning och detaljeringsnivå för den miljökonsekvensbeskrivning som ska tas fram inom ramen för den strategiska miljöbedömningen som tillhör anläggningsplanen.

Ansökan avser etablering av en kärnteknisk anläggning bestående av fyra till sex små modulära kärnreaktorer (SMR) baserade på lättvattenteknik. Den totala elektriska nettoeffekten bedöms uppgå till cirka 1 200–1 600 MW. Den föreslagna förläggningsplatsen är belägen på fastigheten Valdemarsvik Målma 4:9, cirka 11 km från Valdemarsviks tätort. Området omfattar cirka 1 300 hektar och kännetecknas av låg befolkningstäthet, goda geotekniska förutsättningar och begränsad konflikt med omgivande verksamheter. En preliminär bedömning visar att platsen erbjuder

goda förutsättningar för att uppfylla krav på kärnteknisk säkerhet, fysisk skyddsnivå och beredskap.

De som medverkat

Beslut i detta yttrande har fattats av länsrådet Johan Blom. Lotta Bohman, miljöenheten har varit föredragande. David Hjortenkrans, vattenenheten, Karl-Oskar Erlandsson, kulturmiljöenheten och Anna Lexne naturskyddsenheten har deltagit i handläggning av ärendet.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.